

Nederland op slot? Open brief aan de rechters van de Raad van State

Door [Arnout Jaspers](#) - 15 oktober 2022
Geplaatst in [Recht](#) - [Shell](#) - [Stikstof](#) - [Vollenbroek](#)

Edelachtbaren, u bent momenteel een vonnis aan het schrijven in de zaak die serieprocedeerder [Johan Vollenbroek van het Nijmeegse MOB](#) heeft aangespannen tegen de aanleg van een pijpleiding voor CO₂ van de Rotterdamse haven naar een leeg gasveld in de Noordzee. U en ik weten, dat MOB hiermee de zogeheten *Bouwvrijstelling* wil vernietigen. U heeft beloofd uiterlijk in november uitspraak te doen.

Opdat de burgers van dit land ook begrijpen wat hier aan de hand is, leg ik nog even uit wat u al weet. Toen uw edelachtbaar college in 2019 het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en daarmee het stikstofbeleid ten grave droeg met uw vonnis in een eveneens door MOB aangespannen zaak tegen de vergunning van zes boerenbedrijven in De Peel, was er ineens geen 'stikstofruimte' meer: elke nieuwe activiteit die ook maar een grammetje stikstofdepositie op enig Natura2000-gebied zou veroorzaken, was vanaf dat moment verboden.

Na PAS: het geitenpaadje van de Bouwvrijstelling

Het einde van PAS trof niet alleen talloze veehouders en andere bedrijven die wilden uitbreiden of innoveren, maar ook de bouw. Duizenden bouwprojecten om de woningnood te lenigen kwamen acuut tot stilstand. Niet omdat een woonwijk substantiële hoeveelheden stikstof uitstoot, maar omdat er tijdens de bouw – dus per definitie tijdelijk – wat meer stikstof (met name NO_x) wordt uitgestoten door af- en aanrijdende vrachtauto's, bouwkranen en dergelijke.

Nederland op slot? Open brief aan de rechters van de Raad van State

Gelukkig keerde er enig gezond verstand terug in de stikstofregelgeving door een in april 2021 doorgevoerde wetswijziging: de bouw- en sloopvrijstelling, hierna te noemen de Bouwvrijstelling. De Bouwvrijstelling houdt in, dat de stikstof, eenmalig uitgestoten tijdens bouw- of sloopwerkzaamheden, niet meetelt bij de berekening van de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura2000-gebieden. Daarvoor telt alleen de structurele, blijvende stikstofuitstoot mee van het project dat door die bouw gerealiseerd wordt.

Dat alleen de blijvende stikstofuitstoot meetelt is alleszins redelijk, omdat voor de schade die stikstof aan sommige Natura2000-gebieden - mogelijk - aanricht, slechts de totale stikstofdepositie over meerdere jaren of zelfs decennia van belang is. Vandaar dat die beruchte Kritische DepositieWaardes (KDW) gegeven zijn in kilogram stikstof per hectare *per jaar*, niet in eenmalig een aantal kilogrammen stikstof.

Door de Bouwvrijstelling kon ongeveer de helft van alle bouwprojecten weer verder: Nederland was gedeeltelijk van het slot af zonder dat dit schade aan de natuur aanrichtte. MOB heeft met de van haar bekende drammerigheid al meteen de Bouwvrijstelling de oorlog verklaard, en richtte zijn eerste offensief op het Porthos-project.

CO2 van Shell onder de Noordzee

'Porthos' behelst het aanleggen van een pijpleiding van de Rotterdamse haven naar een leeg gasveld in de Noordzee. Daarmee wil Shell de CO2 die het afvangt in hun chemische industrie voorgoed onder de grond stoppen. Het Porthos-project stoot op zich geen stikstof uit, en het voorkomt de komende jaren de uitstoot van miljoenen tonnen CO2, wat past in de klimaatdoelstellingen van deze regering.

Maar bij het aanleggen van deze pijpleiding moet een sleuf gegraven worden, en de stukken buis komen ook niet vanzelf aanzweven, dus de bouw stoot een beetje stikstof uit. Het zal u ongetwijfeld bekend zijn, dat alle bouwactiviteiten in Nederland gezamenlijk net 1,5 procent van de totale stikstofuitstoot veroorzaken?

Stuit klimaatbeleid op stikstof?

MOB eist dat u de aanleg van deze pijpleiding verbiedt, omdat de Europese Habitatrichtlijn ook stikstofuitstoot door bouw- of sloopwerkzaamheden zou verbieden. En als u de aanleg van Porthos om die reden verbiedt, dan is de Bouwvrijstelling kaduuk en moeten al die bouwprojecten weer worden stilgelegd. Heeft u wel eens een ruwe schatting laten maken van de sociaaleconomische schade die dit aanricht, of mogen rechters zich Oost-Indisch doof houden voor de gevolgen van hun uitspraken, als maar aan de letter van de wet voldaan is?

In dit geval biedt de letter van de wet overigens weinig houvast, want de Habitatrichtlijn zegt helemaal niets over stikstof. Niet over uitstoot, niet over depositie. De Habitatrichtlijn stelt slechts dat lidstaten moeten streven naar een goede staat van instandhouding van Natura2000-gebieden.

Nederland op slot? Open brief aan de rechters van de Raad van State

Wordt de Raad van State realistisch of blijven ze formalistisch?

Niettemin overheersen in de wandelgangen de geluiden dat de Bouwvrijstelling bij uw college zijn Waterloo gaat vinden. Nog geen anderhalf jaar nadat deze wetswijziging door de Tweede Kamer is aangenomen, zou de Raad van State die dan alweer met een beroep op een zeer algemeen geformuleerde Europese richtlijn buiten werking stellen.

In het geval van het PAS valt dat nog wel te begrijpen: dat was een soort juridische sjoemelsoftware om activiteiten die een structureel hogere stikstofdepositie veroorzaken, te compenseren door maatregelen die in de toekomst, naar men hoopte, zouden leiden tot minder stikstofdepositie.

Maar het is heel wat moeilijker te begrijpen, indien u wettig en overtuigend bewezen zou vinden dat die goede staat van instandhouding uit de Habitatrichtlijn serieus gefnuikt wordt door de Bouwvrijstelling.

Die vrijstelling gaat over eenmalige deposities van enkele grammen stikstof per hectare in gebieden waar jaar in, jaar uit ruim twintig kilo stikstof per hectare neerslaat, waarvan circa zeven kilo inwaait uit het buitenland. Als iemand te dik is en nodig op dieet moet, maar nog steeds elke dag naar de snackbar gaat, zou u als diëtist dan een enorme stennis gaan maken over dat ene pepermuntje dat uw cliënt na het avondeten neemt?

U bedenke wel, dat de Bouwvrijstelling ook de bouw van windturbines op land mogelijk maakt. Tijdens de constructie komt weliswaar wat stikstof vrij, maar wanneer die windturbine eenmaal stroom opwekt, voorkómt die juist stikstofuitstoot, omdat er minder elektriciteit met fossiele brandstof hoeft te worden opgewekt. En die stikstofbesparing is elk jaar vele malen groter dan eenmalig bij de bouw is uitgestoten.

Ook meer stikstof door natuurbeleid!

Hetzelfde geldt voor veel innovatieprojecten, van het genre waardoor de afgelopen dertig jaar de totale stikstofuitstoot sterk verminderd is. Die autonome krimp van de totale uitstoot wordt ook tot stilstand gebracht door de Bouwvrijstelling te vernietigen.

Weet u wat ook ironisch is: veel projecten van Staatsbosbeheer voor 'natuurherstel' in Natura2000-gebieden behelzen het grootschalig afgraven van grond, soms honderdduizenden kubieke meters. Dat gebeurt niet door vrijwilligers met spades en kruiwagens, daar komen draglines en zware vrachtwagens aan te pas. Ik schat dat de stikstofuitstoot van menig natuurherstelproject vergelijkbaar is met de bouw van een woonwijk. Dat kan dan toch ook niet meer als u die Bouwvrijstelling buiten werking stelt?

Nederland op slot? Open brief aan de rechters van de Raad van State

Stikstofarrest tegen immigratie?

Beseft u, dat stikstof een stok is waarmee je zo ongeveer elke hond kunt slaan? Aan iedereen die in Nederland verblijft moeten we strikt genomen een zekere hoeveelheid jaarlijkse stikstofuitstoot toerekenen. Want iedereen gebruikt openbaar vervoer of een eigen vervoermiddel, heeft een verwarmde woning, laat pakketjes bezorgen en eet voedsel deels afkomstig uit de vaderlandse landbouw.

Elke nieuwe immigrant genereert dus extra stikstofuitstoot, net als een veehouder die uitbreidt of de bouw van een nieuwe weg. Als we de juridische scherpslijperij van Vollenbroek als maat der dingen nemen, doet het er niet toe hoeveel of weinig dat is, het betekent extra depositie waar geen stikstofruimte voor is: Nederland is vol.

Als u nu niet resoluut een grens trekt wat betreft deze formalistische, vergezochte interpretatie van de Habitatrictlijn, dan staat er straks een advocaat van Forum voor Democratie voor uw neus die eist dat alle immigratie per direct wordt stilgelegd.

Ik wens u veel gezond verstand bij het schrijven van uw vonnis.

[Arnout Jaspers](#) wordt in deze aflevering van Wynia's Week ook [geïnterviewd voor Wynia's Week TV](#). Dat gesprek gaat vooral over het rapport-Remkes. [Kijk HIER](#) of [luister HIER](#). Begin volgend jaar verschijnt van de hand van Arnout Jaspers zijn nieuwe boek over Nederland Stikstofland.

Wynia's Week is er twee keer per week, 104 keer per jaar. De donateurs maken dat mogelijk. [Doet u mee?](#) Veel dank!